دوره ۳۳، شماره ۱، شماره پیاپی ۱۵۴، فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۳، صفحه ۷۱-۸۲ ISSN: 1605-9719

نشریه مهندسی مکانیک نشریه علمی انجمن مهندسان مکانیک ایران

ISME

DOI: https://doi.org/10.30506/mmep.2024.2009822.2106

Somayyeh Zare Quzlujeh MSc.

Leili Garousi Farshi* Associate professor

Faramarz Talati Associate professor, Faculty of Mechanical Engineering, Tabriz university, Tabriz

Energy and exergy analysis of an absorption heat transformer by using loop heat pipe

Abstract: The growing trend of human society's need for energy consumption and the problems in energy production, leads to paying attention of researchers to recycle and improve the quality of waste heat sources. In this regard, an absorption heat transformer is one of the most attractive energy-saving technologies. Also, the loop heat pipe is a simple device that is able to transfer heat over long distances. Using the loop heat pipe as heat exchangers inside the absorption heat transformer system can lead to improving its performance. Therefore, it is necessary and important to assess the feasibility and effect of using the loop heat pipe in the absorption heat transformer system. In this study, at first, both of the mentioned systems were analyzed and validated separately from the thermodynamic point of view. Then, the thermodynamic analysis of the absorption heat transformer system integrated with the loop heat pipe was done and its performance was compared with the conventional absorption heat transformer cycle. All investigations are done in the EES software and the working fluid of the cycle is LiBr-H2O. The results show that the COP and ECOP of the combined cycle are higher than the conventional absorption heat transformer cycle.

Keywords: Absorption heat transformer, Loop heat pipe, Thermodynamic analysis, Coefficient of performance, Second-law efficiency

۱– مقدمه

با توجه به رشد سریع اقتصاد، افزایش روز افزون مصرف انرژی به شکلهای مختلف و به وجود آمدن بحران انرژی به علت اتمامپذیر بودن سوختهای فسیلی و تولید آلودگی زیاد ناشی از استفاده از این قبیل سوختها، استفاده از انرژیهایی با دمای پایین برای جهان اهمیت بیشتری پیدا میکند. روزانه مقادیر بالایی از انرژی مورد استفاده در صنعت در نهایت به صورت گرما به محیط پیرامون دفع می گردد [۱]. از آن جایی که بخش صنعت بعد از حمل و نقل بزرگترین بخش مصرف کننده انرژی در جهان می باشد، می توان نتیجه گرفت در هر لحظه بخش قابل توجهی از انرژی تولیدشده بدون هیچ استفادهای تلف می گردد [۲]. بنابراین بازیابی این گرمای هدر رفته می تواند کمک بزرگی در صرفه جویی در مصرف انرژی و به تبع آن کاهش انتشار گازهای گلخانهای و افزایش بهرهوری انرژی ارائه نماید.

به منظور استحصال توان از گرمای هدر رفته صنایع، فناوریهای متعددی توسعه یافته است [۱]. در این راستا، تبدیل کننده گرمایی جذبی ('AHT) وسیلهای است که انرژی گرمایی دما پایین و یا متوسط (C°۸۰–۸۰) را با مصرف مقدار ناچیزی توان مکانیکی به انرژی گرمایی دما بالای قابل استفاده در سایر فرایندها، تبدیل مینماید [۳] و [۴]. چرخه عملکردی تبدیلکننده گرمایی جذبی برعکس چرخه پمپ گرمایی جذبی میباشد، از اینرو تبدیلکننده گرمایی جذبی با نام پمپ گرمایی جذبی نوع II نیز شناخته می شود. تبدیل کننده های گرمایی جذبی را می توان به سه نوع تک اثره، دو اثره و سه اثره تقسیمبندی نمود. سیستم تک اثره AHT در دو سطح فشار شامل فشار بالا که فشار اشباع دمای تبخیر کن و فشار پایین که فشار اشباع دمای چگالنده میباشد، عمل میکند. معمولاً دمای تبخیر کن و ژنراتور یکسان است، زیرا هر دو از یک منبع گرمای اتلافی استفاده می کنند. از این رو، سه سطح دما در سیستم AHT تک اثره وجود خواهد داشت (دمای جاذب، دمای چگالنده و دمای تبخیر کن که برابر با دمای ژنراتور است) . نحوه عملکرد تبدیل کننده گرمایی جذبی تک اثره به طور خلاصه به شرح زیر مے باشد:

یک AHT شامل پنج دستگاه مبادله کن گرمایی اصلی (تبخیرکن، چگالنده، ژنراتور، جاذب و یک صرفهجو) میباشد (شکل۱). مقدار مشخصی از منابع گرمای اتلافی به ژنراتور (TGE)، جهت تبخیر مبرد (آب) از محلول در دمای (TGE)

¹ Absorption Heat Transformer (AHT)

عرضه می شود. مبرد تبخیر شده، در چگالنده در دمای (Tco) و فشار پایین (\dot{P}_{co}) تبدیل به مایع می شود و گرما (\dot{Q}_{co}) را به یک محیط خنککننده دفع می کند و در ادامه از چگالنده به تبخیرکن که در فشار بالای چرخه (P_{EV}) قرار دارد، پمپ می شود، جایی که با دریافت گرمای (\dot{Q}_{EV}) از منبع گرمای هدر رفت در دمای (T_{EV}) تبخیر می شود. سپس بخار آب توسط محلول غلیظ (غلظت لیتیوم برماید) در جاذب با دمای بالای (T_{AB}) طی یک فرایند گرمازا جذب شده و گرمای حاصل به عنوان گرمای مفید از چرخه خارج می گردد. در نهایت، محلول رقیق شده از جاذب خارج شده و در صرفهجو گرما مبادله می کند تا محلول غلیظ پمپ شده از ژنراتور به جاذب قبل از تکرار مجدد چرخه، پیش گرم شود و بعد از آن از طریق شیر خفانش به ژنراتور بازگردانده شده و چرخه تکرار می گردد.

شکل ۱ نقاط کارکردی چرخه تبدیلکننده گرمایی جذبی تک اثره

عملکرد کلی سیستمهای گرمایی جذبی تحت تأثیر بسیاری از پارامترها قرار دارد. به عنوان نمونه، عملکرد AHT به انتخاب جفت جاذب/مبرد مناسب بستگی دارد. دو مورد از متداول ترین سیالات کاری مورد استفاده در سیستمهای مذکور محلول آب و لیتیوم بروماید (LiBr-H₂O) و آب و آمونیاک (NH₃-H₂O) میباشد [۵]. کورم و هوروز [۶]، تبدیل کنندههای گرمایی جذبی را با سیالهای عامل آب و لیتیوم بروماید و آب و آمونیاک تجزیه و تحلیل کردند. نتایج آنها نشان داد، سیستم HT با استفاده از محلول آب و لیتیوم بروماید عملکرد بهتری نسبت به سیستم

با سیال عامل آب و آمونیاک در استفاده از منابع دما پایین دارد. با وجود این، محلول آب و لیتیوم بروماید برای استفاده در AHTها دارای معایبی مثل خوردگی، لزجت بالا، حلالیت محدود و محدودیت دمای بالا چرخه میباشد. مطالعات ساچدوا و همکاران [۷]، در زمینه بررسی تأثیر پارامترهای مختلف بر عملکرد سیستم AHT نشان داد، افزایش دمای تبخیرکن و ژنراتور سبب افزایش ضریب عملکرد می شود، اما افزایش دمای چگالنده، منجر به کاهش ضریب عملکرد می شود.

بهبود عملكرد چرخههاى تبديل كننده گرمايى جذبى همواره برای پژوهشگران چالش برانگیز بوده و مطالعات متعددی در این رابطه صورت گرفته است. یکی از راهکارها برای بیشینه سازی ضریب عملکرد سیستم، بکارگیری لولههای گرمایی در سیستم تبدیل کننده گرمایی جذبی میباشد. لولههای گرمایی، لولههایی هستند که با مایع پر شدهاند و با جذب یا دفع گرما و تغییر فاز سیال عامل، امکان انتقال گرما در فواصل طولانی را بدون نیاز به توان ورودی فراهم میسازند. در واقع لوله گرمایی از لحاظ ظاهری یک لوله باریک و بلند است که هیچ قطعه متحرکی در آن به کار گرفته نشده و کاملاً عایقبندی شده است. لایه داخلی این لوله، ساختاری مویین و فتیلهای دارد و درون این ساختار، جریان اندکی از آب در حالت اشباع برقرار است. در یک انتهای این لوله، قسمت تبخیر کن قرار دارد. در این قسمت، گرما جذب شده و سیال (که معمولاً آب است) تبخیر می شود. قسمت چگالنده، در انتهای دیگر لوله گرمایی قرار دارد. تغییر فاز بخار به مایع و آزاد شدن گرما در این قسمت انجام می شود. در بین دو انتهای لوله، قسمت آدیاباتیک قرار می گیرد. در قسمت آدیاباتیک، فازهای بخار و مایع در جهتهایی خلاف یکدیگر، یکی از قسمت مرکزی لوله و دیگری از قسمت فتیلهای، در حرکت هستند تا با کمترین میزان اتلاف انرژی، چرخه لوله گرمایی کامل شود. لولههای گرمایی بر اساس ساختارشان به پنج نوع استوانهای، دوار، حلقوی، رسانایی متغیر و ضربانی تقسیمبندی می شوند [۸].

هردیا و همکاران [۹]، به منظور به بیشینه سازی ضریب عملکرد سیستم AHT، امکان استفاده از لوله گرمایی استوانهای به عنوان مبادله کن گرما داخل سیستم AHT را از نقطه نظر قوانین انتقال گرما بررسی کردند. بدین صورت که، به کمک لولههای گرمایی امکان مبادله گرمایی بین فرآیندهای چگالنده و تبخیرکن سیستم AHT فراهم شد. ظرفیت گرمایی سیستم ۷٫۲ کیلووات و سیال عامل آن آب و لیتیوم بروماید بوده است.

این تحقیق نشان داد، با بکارگیری ۷ لوله گرمایی استوانهای مابین فرایندهای تبخیر و میعان، نزدیک به یک سوم گرمای کل مورد نیاز سیستم تأمین می گردد. بنابراین، ضریب عملکرد حدود ۲۰ درصد بهبود مییابد. این روش علاوه بر کاهش منبع گرمای اولیه و در پی آن افزایش COP، سبب کاهش اندازه سیستم AHT نیز می گردد.

با توجه به این نکته که در زمینه سیستم تبدیل کننده گرمایی جذبی مطالعات محدودی با بکارگیری لوله گرمایی صورت گرفته است، نیاز به بررسی و امکانسنجی از نقطه نظر ترمودینامیکی این چرخه و کار بر روی انواع لوله گرمایی از جمله بررسی بکارگیری لوله گرمایی حلقوی که تاکنون صورت نیذیرفته، شدیدا احساس می شود.

در این پژوهش، سعی بر آن است، ترکیب تبدیل کننده گرمایی جذبی تک اثره (سیال عامل آب و لیتیوم برماید) و لوله گرمایی حلقوی (سیال عامل آب) از دیدگاه ترمودینامیکی مورد مطالعه قرار گیرد. مدلهای ترمودینامیکی تبدیل کننده گرمایی جذبی و لوله گرمایی برای مدلسازی عملکرد این سیستم ترکیبی ارائه و تجزیه و تحلیل انرژی و اگزرژی برای هر یک از اجزای سیستم انجام خواهد شد. تمامی تلفات اگزرژی موجود در این سیستم محاسبه و بازدههای انرژی و اگزرژی برای راورد خواهد شد. همچنین، اثرات برخی پارامترها، نظیر دمای جاذب، چگالنده، ژنراتور و تبخیرکن بر عملکرد چرخه مورد مطالعه قرار خواهد گرفت.

۲- روش تحقیق ۲-۱- توصیف چرخه لوله گرمایی حلقوی

لوله گرمایی حلقوی ('LHP) یک دستگاه انتقال گرمای دو فازی است که با استفاده از اثر مویینگی گرما را از منبع خارجی دریافت کرده و به چگالنده منتقل می کند. اهمیت استفاده از نوع حلقوی در این است که از آنها میتوان در فواصل طولانی بدون توجه به موقعیت قرارگیری و با انواع بارهای گرمایی با راندمان گرمایی بسیار بالا (بالاتر از ۹۵ درصد) استفاده نموده و کنترل دمایی بسیار دقیقی را از آنها انتظار داشت. از نقطه نظر طراحی، LHP شامل لولههای مهر و موم شده است که یک تبخیرکن (چشمه گرما) و یک چگالنده (چاه گرمایی) را به یکدیگر متصل می کند [۱۰]. قسمت تبخیرکن لوله گرمایی شامل سه بخش محفظه جبران، فیتیله اولیه و ثانویه و بخش تبخیر میباشد، اما قسمت

چگالنده اجزای پیچیده دیگری نداشته و صرفاً در آن قسمت تبادل گرما صورت گرفته و سیال عامل دچار تغییر فاز می گردد. بنابراین، جریان سیال عامل در داخل لوله گرمایی حلقوی را می توان به چهار جزء شامل جریان بخار در بخش انتقال (خط بخار)، جریان مایع در بخش انتقال (خط مایع)، جریان بخار در تبخیرکن و چگالنده و جریان مایع در تبخیر کن و چگالنده تقسیم نمود [۱۱].

گرما در بخش تبخیر کن وارد شده، سیال عامل در نتیجه دریافت گرمای نهان تبخیر، تبدیل به بخار اشباع شده و باعث ایجاد گرادیان فشار در لوله میشود. بخار اشباع حاصل به علت وجود اختلاف فشار به ناحیه چگالنده در انتهای دیگر لوله گرمایی منتقل میشود. در واقع، نیروی پیشران در لوله گرمایی، اختلاف فشار مابین بخش تبخیر کن و بخش چگالنده میباشد. قرار گیری چگالنده در بخش خنک تر، سبب انتقال گرمای نهان تبخیر از به حالت مایع در میآید. مایع اشباع حاصل، به کمک نیروی به حالت مایع در میآید. مایع اشباع حاصل، به کمک نیروی این چرخه مجددا تکرار میشود و پیوسته گرما از بخش گرم به این چرخه مجددا تکرار میشود و پیوسته گرما از بخش گرم به سرد منتقل میشود (شکل ۲).

شکل ۲ نقاط کارکردی لوله گرمایی حلقوی [۱۲]

AHT-LHP توصيف چرخه

یک AHT دارای چهار نقطه برای تبادل گرما با مدارهای خارجی میباشد، جایی که ژنراتور و تبخیرکن گرما را دریافت میکنند و

چگالنده و جاذب گرما را انتقال میدهند. مشروط بر اینکه قوانین ترمودینامیکی نقض نشوند، میتوان گرما را بین اجزاء منتقل کرد و تقاضای گرمای اولیه برای AHT را کاهش داد. اگر گرمای چگالنده به کمک LHP برای تامین گرمای مورد نیاز تبخیرکن بازیابی شود، عملکرد AHT بهبود مییابد، زیرا با وجود ثابت ماندن گرمای خروجی جاذب، مصرف گرمای اولیه کاهش یافته است. در مورد AHT، بخار فوق گرم خروجی از ژنراتور، به قسمت تبخیرکن LHP گرمای خود را منتقل کرده و مایع میشود. مبرد مایع برای دریافت گرما از LHP و پیش گرم شدن به فشار بالا (P_{EV}) پمپ میشود.

در مورد LHP، مبرد آن با فشار کم تبخیر میشود، زمانی که به حالت بخار اشباع رسید، به چگالنده میرود تا گرما را برای تبخیرکن در AHT بازیابی نماید. مبرد در حالت مایع متراکم به دلیل اثرات مویینگی و گرانش برای تکرار مجدد چرخه LHP، از چگالنده به منطقه تبخیرکن باز میگردد. برای سادگی مدلسازی چرخه ترکیبی اجزای داخل خط چین شکل (۳) یک حجم کنترل در نظر گرفته شده است.

۲-۳- فرضیات مدلسازی

جهت مدلسازی چرخه مذکور، فرضهای زیر لحاظ می گردد: ۱) سیال عامل در تمام حالات پایدار میباشد و شرایط تعادل ترمودینامیکی در کل سیستم برقرار خواهد بود. ۲) سیال خروجی از چگالنده AHT در حالت مایع اشباع و از تبخیرکن،

بخار اشباع میباشد. ۳) محلول خروجی از جاذب و ژنراتور در حالت اشباع قرار دارد. ۴) دماهای خروجی ژنراتور و تبخیر کن به دلیل دریافت نمودن گرما از یک منبع مشترک، یکسان می باشد. ۵) میزان جذب و دفع گرما و افت فشار ناشی از اصطکاک در اجزای مختلف سیستم ناچیز می باشد. ۶) محفظه جبران LHP در شرایط اشباع قرار دارد. ۷) مایع در حالت تک فاز محفظه جبران را ترک می کند. ۸) در LHP سطح مشترک بخار و مایع در ورودی چگالنده قرار دارد. به عبارت دیگر، به دلیل ناچیز بودن گرمای محسوس بخار در مقایسه با گرمای خارج شده توسط قسمت دیگر چگالنده، میتوان از طول ورودی بخار در چگالنده در مقایسه با طول چگالنده چشم پوشی کرد. ۹) فیتیله همواره خیس می باشد. ۱۰) خط بخار و مایع کاملاً عایق می باشند. ۱۱) در بخش LHP تمامی خواص سیال عامل به جز چگالی، در کل چرخه ثابت فرض شده است. ۱۲) اختلاف دمای ناچیزی برای فرایند انتقال گرما در LHP و AHT در نظر گرفته شده است.

جدول ۱ شرایط مبنایی و بازه مقادیر پارامترهای عملکردی چرخه AHT

مقدار	پارامتر
T_{AB} = 105 - 135 °C	دمای جاذب
$T_{GE} = T_{EV}$ = 75 - 85 °C	دمای ژنراتور= دمای تبخیرکن
$T_{CO} = 26 - 35 ^{\circ}\text{C}$	دمای چگالنده
$\varepsilon_{EC}=80~\%$	كارايي صرفهجو
$\varepsilon_P = 80 \%$	بازده آيزنتروپيک پمپها
$\dot{m}_r = 0.003 \ kg/s$	دبی جرمی مبرد (آب)
<i>Т_{со}</i> – 8 °С	دمای ورودی آب خنککن چگالنده
<i>Т_{со}</i> – 3 °С	دمای خروجی آب خنککن چگالندہ
<i>Т_{АВ}</i> — 8 °С	دمای ورودی آب جاذب
<i>Т_{АВ}</i> – 3 °С	دمای خروجی آب جاذب
T_{GE} + 10 °C	دمای ورودی بخار اشباع گرمکن ژنراتور و تبخیرکن
<i>T_{GE}</i> + 10 ℃	دمای خروجی مایع اشباع گرمکن ژنراتور و تبخیرکن

جدول ۲ شرایط مبنایی جهت مدلسازی چرخه LHP

واحد	مقدار	پارامتر
_	آب	سيال عامل
		تبخيركن
cm^2	١	مساحت مؤثر
-	۲۰ ٪	تخلخل فيتيله
μm	۲۰۰	ضخامت فيتيله
W/m.K	14.	رسانايي گرمايي سيليكون
		خط بخار
mm	۵۳٫ •	شعاع
mm	۳۰۰	طول
		خط مايع
mm	۰,۳۵	شعاع
mm	۲۰۰	طول

۲-۴- آنالیز انرژی

بر اساس معادلات (۱) تا (۳)، تحلیل انرژی سیستمهای AHT، LHP و AHT-LHP انجام میشود.

معادله موازنه جرم:

$$\sum \dot{m}_i = \sum \dot{m}_e \tag{1}$$

معادله موازنه جرم ليتيوم برمايد:

$$\sum \dot{m}_{in} \dot{X}_{in} = \sum \dot{m}_{out} \dot{X}_{out} \tag{(1)}$$

معادله موازنه انرژی:

$$\sum \dot{Q} - \sum \dot{W} = \sum \dot{m}_{in} h_{in} - \sum \dot{m}_{out} h_{out}$$
(°)

جهت مدلسازی کل لوله گرمایی حلقوی به عنوان یک چرخه، باید فیزیک جریان در گردش را درک کرد. برای داشتن یک LHP در حال کار سیال عامل باید به حالت ترمودینامیکی مایع متراکم به محفظه جبران برسد تا از تشکیل حباب در ورودی محفظه جبران یا در لولهها جلوگیری کند (نقطه ۵ با چرخه ترمودینامیک LHP از چهار فرآیند اصلی تشکیل شده است که عبارتند از: (۱) افزایش گرمای فشار ثابت در تبخیر کن، (۲) آنتالپی ثابت در لوله مایع عایق شده، (۳) دفع گرما با فشار ثابت در چگالنده و (۴) آنتالپی ثابت در لوله بخار عایق شده. نمودار دما- آنتروپی و فرایندهای ترمودینامیکی داخل لوله گرمایی حلقوی در شکل (۴) ارائه شده است.

با استفاده از موازنه انرژی برای بخش تبخیرکن و چگالنده می توان کل گرمای ورودی و خروجی LHP را تعیین نمود.

$$\dot{Q}_{in} = \dot{m}(h_1 - h_6) \tag{(f)}$$

$$\dot{Q}_{out} = \dot{m}(h_2 - h_5) \tag{(a)}$$

با توجه به فرضیات مدلسازی، لولهها عایق هستند و محفظه جبران در حالت تعادل قرار دارد. بدین معنا که گرمای ورودی در تبخیرکن باید برابر با گرمای خروجی در چگالنده باشد.

$$\dot{Q}_{LHP} = \dot{Q}_{in} = \dot{Q}_{out} \tag{9}$$

از طرف دیگر کل گرمای دریافتی در تبخیر کن شامل گرمای محسوس، گرمای نهان و گرمای نشت (به صورت انتقال گرمای همرفتی) میباشد.

$$\dot{Q}_{leak} = h_{cc} A (T_{cc} - T_{cc,sat}) \tag{Y}$$

$$\begin{split} \dot{Q}_{in} &= \dot{m}Cp_{l,c}(T_1 - T_{cc}) + \dot{m}h_{fg,h} \\ &+ h_{cc}A(T_{cc} - T_{cc,sat}) \end{split} \tag{A}$$

در بخش چگالنده LHP نیز گرمای خروجی از سه قسمت شامل گرمای محسوس جهت خنک کردن بخار از دمای T_2 تا دمای T_c ، گرمای نهان برای تغییر فاز بخار به مایع و در نهایت T_5 به T_c به از دمای T_c به T_c مىباشد.

$$\dot{Q}_{out} = \dot{m} \Big[C p_{v,c} (T_2 - T_c) + h_{fg,c} \\ + C p_{l,c} (T_c - T_5) \Big]$$
(9)

جهت نوشتن یک مدل حالت پایدار جامع برای LHP، باید نحوه انتقال گرما در تبخیرکن را درک کرد. بنابراین درک دمای T₅). اگر یک حباب در داخل سیستم لوله کشی یا درست قبل از ورودی محفظه جبران تشکیل شود، میتواند جریان را مسدود کند و باعث حرکت جریان حجیم شود. این نوع حرکت عملکرد لوله گرمایی حلقوی را کاهش میدهد زیرا جریان قطع می شود و عملکرد LHP رفتار دورهای و متناوب خواهد داشت. در ادامه سیال عامل از حالت مایع متراکم به دمای اشباع محفظه جبران $T_{cc,sat}$ میرسد. در نتیجه، سطح انرژی مایع افزایش می یابد. فیتیله ثانویه، که در محفظه جبران قرار دارد، مایع اشباع شده را به فیتیله اولیه میرساند (فقط مایع اشباع داخل فیتیله اولیه جذب می شود). سپس مایع اشباع شده نسبت به سطح داغ پایین فیتیله اولیه گرمتر می شود و به علت اثر مویینگی از محفظه جبران به سمت بالای فیتیله انتقال می یابد. در آن نقطه مایع تا دمای T_1 گرم می شود و سطح انرژی سیال افزایش مییابد. مایع اشباع در فشار تبخیرکن در فصل مشترک بخار-مایع تغییر فاز میدهد و انرژی سیال از مایع اشباع به بخار اشباع در همان دمای T_1 به سطح بالاتری می ود. فشار بخار در اثر حرکت در خط بخار به دلیل وجود اصطکاک و فرایند تغییر فاز بخار به مایع در چگالنده، افت میکند. جریان بخار در داخل خط بخار به عنوان جریان داخل یک مجرای عایق در نظر گرفته می شود. برای جریان در داخل مجرای عایق، آنتالپی ثابت میماند و جریان را آنتالپی ثابت مینامند. همچنین سطح مجرا در کل سیستم یکسان می باشد. افت فشار در خط مایع کم است زیرا سرعت جریان کم است، یعنی جریان آرام میباشد. بنابراین، میتوان فرض کرد که سیال کار در طول خط مایع همواره به شکل مایع ادامه می یابد و به حالت بخار تبدیل نمی شود.

Isenthalpic process 7-1

Constant pressure process

شکل ۴ نمودار ترمودینامیکی دما- آنتروپی چرخه LHP [۱۳]

$$T_{5} = T_{c} - \frac{h_{cc}A}{\dot{m} C p_{l,c}} (T_{cc} - T_{cc,sat}) - (T_{1} - T_{cc}) + \frac{(h_{fg,c} - h_{fg,h})}{C p_{l,c}}$$
(19)
+ $\frac{C p_{v,c}}{C p_{l,c}} (T_{2} - T_{c})$

به کمک روابط (۸) و (۱۱) میتوان دمای محفظه جبران را محاسبه کرد.

$$T_{cc} = T_1 - \left(\frac{\dot{Q}_{LHP} - \dot{m}h_{fg,c}}{\dot{m} C p_{l,c}}\right) \times (1 - e^{-\left(\frac{\dot{m} C p_{l,c} L}{k_{eff} A}\right)})$$
(17)

با استفاده از روابط (۱۳) تا (۱۵) رابطه (۱۸) برای محاسبه دمای نقطه ۱ حاصل میشود.

$$T_{1} = T_{cc,sat} + \left(\frac{\nu_{fg,c}T_{c}}{h_{fg,c}}\right) \left(\frac{8\mu_{l,c}\dot{m}(l-l_{v})}{\pi\rho_{l,c}R^{4}} + \frac{8\mu_{v,c}\dot{m} l_{v}}{\frac{\pi}{2}(\rho_{v,c} + \rho_{v,e})R^{4}}\right)$$
(1A)

برای اینکه LHP عملکردی بدون وقفه داشته باشد، بایستی محفظه جبران همواره در حالت تعادل باشد. برای دستیابی به حلت تعادل و برای جبران نشت گرما به محفظه جبران، باید سیال عامل در خروجی چگالنده در حالت مایع متراکم باشد T_6 رابطه T_6). بنابراین جهت محاسبه T_6 رابطه (۱۹) به کار می رود.

$$T_6 = T_{cc,sat} + \frac{\dot{Q}_{leak}}{\dot{m}Cp_{l,c}} \tag{19}$$

گرمای مبرد خروجی ژنراتور چرخه AHT به طور کامل توسط بخش تبخیرکن لولههای گرمایی دریافت میشود. تعداد لولههای گرمایی (N) مورد نیاز از رابطه زیر محاسبه میشود.

$$N = \frac{\dot{Q}_{CO,AHT}}{\dot{Q}_{EV,LHP}} \tag{(7.)}$$

چگونگی انتقال گرما در فیتیله بسیار مهم است. رابطه توزیع دما داخل فیتیله به صورت زیر میباشد [۱۰].

$$T(x) = T_{cc} + \left(\frac{\dot{Q}_{LHP}}{\dot{m}C_p} - \frac{h_{fg}}{C_p}\right) e^{-\frac{\dot{m}C_p}{k_{eff}A}L} \left(e^{\frac{\dot{m}C_p}{k_{eff}A}x} - 1\right) \quad (1.)$$

$$\dot{Q}_{leak} = \dot{m}C_p e^{-\frac{\dot{m}C_p}{k_{eff}A}L} (\frac{\dot{Q}_{LHP}}{\dot{m}C_p} - \frac{h_{fg}}{C_p}) \qquad (11)$$

$$k_{eff} = \mathcal{E}k_s + (1 - \mathcal{E})k_l \tag{17}$$

به دلیل بالا بودن گرمای نهان تبخیر آب، مقدار جریان جرمی کوچکی در LHP به گردش در می آید. کم بودن دبی جرمی با کوچک بودن مقدار نسبت قطر لوله به طول لوله، فرض جریان کاملاً توسعه یافته لایهای را برای جریان مایع و بخار توجیه می کند. برای جریان کاملاً توسعه یافته لایهای، تلفات فشار در خط لوله مایع و بخار را میتوان به کمک معادله مومنتم بیان کرد (اثرات مفاصل و خمیدگیها در نظر گرفته نشده است).

$$\Delta P_{l} = P_{c} - P_{6} = \frac{8\mu_{l,c}\dot{m}(l-l_{\nu})}{\pi\rho_{l,c}R^{4}}$$
(17)

$$\Delta P_{v} = P_{1} - P_{c} = \frac{8\mu_{v,c}\dot{m} \, l_{v}}{\pi(\frac{\rho_{v,c} + \rho_{v,e}}{2})R^{4}} \tag{14}$$

$$P_{h} - P_{c} = \frac{h_{fg,c}}{\nu_{fg,c}T_{c}}(T_{1} - T_{c})$$
(12)

به کمک روابط (۶) تا (۹) میتوان رابطهای برای محاسبه دمای T₅ به دست آورد. که در آن $e_{LiBr}^{0,ch}$ و $R_{LiBr}^{0,ch}$ اگزرژی شیمیایی استاندارد آب و لیتیوم برماید است و a_{H2O} و a_{LiBr} فعالیت شیمیایی آب و لیتیوم برماید میباشند که از مرجع [۱۵] استخراج گردیدهاند. کل تخریب و تلفات اگزرژی از طریق رابطه (۲۷) محاسبه میشوند.

$$\vec{E}x_{D} + \vec{E}x_{L} = \sum \vec{E}x_{in} - \sum \vec{E}x_{out} + \sum \dot{Q}(1 - \frac{T_{0}}{T}) + \sum \dot{W} \quad (\Upsilon Y)$$

در سیستمهای AHT و AHT-LHP بازده قانون دوم و یا ضریب عملکرد اگزرژی (ECOP) به صورت نسبت اگزرژی جریان محصول (جریان دما بالای تولیدی جاذب) به اگزرژی جریان سوخت (جریان دما پایین ورودی تبخیرکن و ژنراتور) تعریف می شود.

$$ECOP_{AHT} = \frac{\dot{Q}_{AB}(1 - \frac{T_0}{T_{AB}})}{\dot{Q}_{EV}(1 - \frac{T_0}{T_{EV}}) + \dot{Q}_{GE}(1 - \frac{T_0}{T_{GE}})}$$
(7A)

$$\frac{ECOP_{AHT-LHP}}{\dot{Q}_{AB}(1-\frac{T_0}{T_{AB}})}$$
(19)
$$\frac{\dot{Q}_{EV}-\dot{Q}_{rec}(1-\frac{T_0}{T_{EV}}) + \dot{Q}_{GE}(1-\frac{T_0}{T_{GE}})}{\dot{Q}_{EV}-\dot{Q}_{rec}(1-\frac{T_0}{T_{EV}}) + \dot{Q}_{GE}(1-\frac{T_0}{T_{GE}})}$$

۳– اعتبارسنجی مدلسازی

برای اعتبارسنجی مدلسازی تبدیل کننده گرمایی جذبی تک اثره، از نتایج پژوهش تجربی ریورا و همکاران [۱۶] استفاده شده است. شکل (۵) مقایسه بین ضریب عملکرد به دست آمده از کار حاضر را با آنچه توسط ریورا و همکاران گزارش شده است نشان می دهد. دادههای نمودار حاکی از وجود یک تطابق عالی بین دو نتیجه میباشد.

مقایسه نتایج مدلسازی ترمودینامیکی لوله گرمایی با مطالعه تجربی همدان [۱۰] در شکل (۶) نشان داده شده است. در اعتبارسنجی مذکور، سیال عامل لوله گرمایی حلقوی، آب در نظر گرفته شده است، همچنین دمای چگالنده و ابعاد لوله گرمایی حلقوی مطابق با کار همدان انتخاب شدند. با توجه به نمودار می گرمای بازیاب شده برای تبخیرکن AHT از طریق رابطه (۲۱) محاسبه میشود.

$$\dot{Q}_{rec} = NU_{LHP}A_{LHP}(T_3 - T_{2'}) \tag{(1)}$$

U ضریب عمومی انتقال حرارت لوله گرمایی U انرژی در نظر گرفته می شود [۹]. برای نشان دادن نتایج تحلیل انرژی لازم است COP سیستم محاسبه گردد.

$$COP_{AHT} = \frac{\dot{Q}_{AB}}{\dot{Q}_{EV} + \dot{Q}_{GE}} \tag{(YY)}$$

$$COP_{AHT-LHP} = \frac{\dot{Q}_{AB}}{\dot{Q}_{GE} + \dot{Q}_{EV} - \dot{Q}_{rec}}$$
(17)

به کمک قانون دوم ترمودینامیک میتوان عملکرد چرخه را با استفاده از مقادیر اگزرژی بررسی و باهم مقایسه نمود. مقدار اگزرژی از رابطه ذیل قابل حصول است.

$$\vec{Ex} = \vec{Ex}_{ph} + \vec{Ex}_{ch} \tag{(14)}$$

با بکارگیری مقادیر آنتالپی و آنتروپی ویژه اگزرژی فیزیکی از رابطه ذیل قابل محاسبه است.

$$\dot{Ex}_{ph} = \dot{m}[(h - h_0) - T_0(s - s_0)]$$
 (Ya)

$$\begin{split} \vec{E}x_{ch} &= \vec{E}x_{ch}^{0} + \vec{E}x_{ch}^{dis} \\ &= \dot{m} \left[\left(\frac{1-x}{M_{H_2O}} \right) e_{H_2O}^{0,ch} \\ &+ \left(\frac{x}{M_{LiBr}} \right) e_{LiBr}^{0,ch} \right] \\ &+ \dot{m}. T_0 \left[\left(\frac{\bar{R}. (1-x)}{M_{H_2O}} \right) ln(a_{H_2O}) \\ &+ \left(\frac{\bar{R}. x}{M_{LiBr}} \right) ln(a_{LiBr}) \right] \end{split}$$
(79)

توان دریافت که نتایج حاصل از مطالعه حاضر با نتایج کار همدان تطابق خوبی داشته و حداکثر اختلاف نسبی ۳/۲ درصد است.

شکل ۵ اعتبارسنجی نتایج مدلسازی AHT توسط نتایج مطالعه ریورا و همکاران [۱۶]

۴- نتايج

در این پژوهش، امکان سنجی استفاده از گروه لولههای گرمایی حلقوی در چرخه تبدیلکننده گرمایی جذبی تک اثره مورد مطالعه قرار گرفت و میزان تأثیر آن از لحاظ انرژی و اگزرژی روی چرخه ساده تبدیلکننده گرمایی جذبی تک اثره بررسی گردید. محدوده دادههای ورودی به نرمافزار EES مطابق جدول

(۱) میباشد (۲_{AB} = 105 – 135 °C ، T_{CO} = 26 – 35 °C) و (T_{GE} = T_{EV} = 75 – 85 °C.

نمودار مقایسهای روند تغییر ضریب عملکرد چرخه تبدیلکننده گرمایی جذبی با و بدون بکارگیری لوله گرمایی حلقوی بر اساس دمای چگالنده، جاذب و تبخیرکن به ترتیب در شکل (۲) نشان داده شده است.

با توجه به نمودارها بکارگیری لوله گرمایی حلقوی در چرخه تبدیل کننده گرمایی جذبی تک اثره موجب افزایش ۶ تا ۸ درصدی ضریب عملکرد نسبت به چرخه AHT متداول شده است. همچنین نتایج نشان میدهد، افزایش دمای چگالنده منجر به کاهش جزئی ضریب عملکرد در هر دو سیستم شده است. همچنین با افزایش دمای جاذب COP در ابتدا به آرامی کاهش یافته و در شرایط عملکردی مشخص شده بر روی شکل (۷) در دمای جاذب بالاتر از ۱۲۸ درجه سلسیوس، به سرعت کم می شود.

این امر به این دلیل است که با افزایش دمای جاذب غلظت محلول رقیق (شکل (۳) نقطه ۵) بیشتر شده و بنابراین به تبع آن نسبت جریان جرمی محلول غلیظ به مبرد نیز افزایش یافته و نهایتاً منجر به کاهش ظرفیت گرمایی جاذب می گردد. اما افزایش دمای تبخیر کن منجر به افزایش گرمای ورودی به ژنراتور و خروجی از جاذب گشته که برآیند این دو عامل سبب افزایش ضریب عملکرد سیستم می شود و یا به عبارت دیگر افزایش دمای منبع گرمایی منجر به کاهش غلظت محلول رقیق (شکل (۳) نقطه ۵) و در واقع کاهش نسبت دبی جرمی محلول به مبرد می گردد و در نتیجه ضریب عملکرد و ظرفیت گرمایی جاذب افزایش می یابد. روند تغییرات COP با آنچه در تحقیقات قبلی گزارش شده است، مطابقت دارد.

بکارگیری لوله گرمایی حلقوی در چرخه تبدیل کننده گرمایی جذبی سبب کاهش تلفات اگزرژی چرخه میشود که در نتیجه آن ضریب عملکرد اگزرژی چرخه تبدیل کننده گرمایی جذبی تک اثره افزایش مییابد.

در شکل (۸) مقایسه تغییرات ضریب عملکرد اگزرژی (ECOP) چرخه AHT با و بدون بکارگیری LHP بر حسب دمای چگالنده، جاذب و تبخیرکن گزارش شده است. در پی افزایش دمای چگالنده، تلفات اگزرژی ناشی از گرمای خروجی از چگالنده بیشتر شده و ECOP چرخه کاهش مییابد. همچنین، ECOP بر حسب دمای جاذب در ابتدا با افزایش دمای جاذب به آرامی افزایش یافته و به یک مقدار بیشینه رسیده و بعد از آن با افزایش بیشتر دما به سرعت کاهش یافته است. از طرف دیگر افزایش دمای تبخیرکن سبب بیشتر شدن ECOP چرخه شده افزایش دمای تبخیرکن سبب بیشتر شدن ECOP چرخه شده افزایش دمای تبخیرکن سبب بیشتر شدن ECOP چرخه شده است. روند تغییرات ECOP با آنچه در تحقیقات قبلی گزارش شده است، مطابقت دارد.

۵- جمعبندی و نتیجهگیری

بر اساس نتایج مذکور در قسمتهای پیشین، بکارگیری لوله گرمایی حلقوی در چرخه تبدیلکننده گرمایی جذبی تک اثره مفید واقع شده و موجب بهبود عملکرد ترمودینامیکی حاصل از به گشته است. با توجه به بهبود عملکرد ترمودینامیکی حاصل از به کارگیری LHP در چرخه AHT امید است که این تغییر بهبود چرخه از نظر ترمواقتصادی را نیز در پی داشته باشد. جهت اطمینان از این مساله تحلیل ترمواقتصادی چرخههای مورد مطالعه ضروری است که نویسندگان در حال کار بر روی آن می باشند.

۶- فهرست علائم و اختصارات

علايم انگليسي

۲ دما (K یا ℃)

- (kW/m^2K) ضریب عمومی انتقال گرما U
 - لًا توان (kW)
 - (wt %) غلظت جرمی لیتیوم بروماید (

علايم يونانى

- ۶ کارایی یا تخلخل فیتیله
 μ لزجت دینامیکی (kg/s.m)
 - ρ چگالی (kg/m³)
- (m^2/s) لزجت سینماتیکی υ

زيرنويسها

0 محبط AB حاذب چگالنده لوله گرمایی حلقوی с cc سطح پايين فيتيله cc, sat شرايط اشباع محفظه جبران CO چگالنده D تخريب تبخيركن لوله گرمايي حلقوي e EC صرفهجو EV تبخيركن GE ژنراتور in ورودى تلفات L

ا مايع out خروجى P پمپ r مبرد rec sat جامد v بخار

۷- مراجع

- [1]E. Garofalo, M. Bevione, L. Cecchini, F. Mattiussi, and A. Chiolerio, "Waste heat to power: Technologies, current applications, and future potential," *Energy Technology*, vol. 8, no. 11, p. 2000413, 2020, doi: https://doi.org/10.1002/ente.202070113.
- [2] I. E. Agency. World energy balances [Online] Available: https://www.oecdilibrary.org/content/data/data-00512-en.
- [3] Ji, L., Shukla, S., Zuo, Z., Lu, X., Ji, X., & Wang, C. (2023). An overview of the progress of new working pairs in absorption heat pumps. *Energy Reports*, 9, 703–729. <u>https://doi.org/10.1016/j.egyr.2022.11.143.</u>
- [4] Cudok, F., Giannetti, N., Ciganda, J. L. C., Aoyama, J., Babu, P. D., Coronas, A., Fujii, T., Inoue, N., Saito, K., Yamaguchi, S., & Ziegler, F. (2021). Absorption heat transformer state-of-the-art of industrial applications. *Renewable & Sustainable Energy Reviews*, 141, 110757. https://doi.org/10.1016/j.rser.2021.110757.
- [5] Ansari, K. A., Azhar, & Siddiqui, M. R. (2020). Exergy Analysis of Single-Effect Vapor Absorption System using design parameters. *Journal of Energy Resources Technology-transactions of the Asme*, 143(6). https://doi.org/10.1115/1.4048594.
- [6] Kurem, E., & Horuz, I. (2001). A comparison between ammonia-water and water-lithium bromide solutions in absorption heat transformers. *International Communications in Heat and Mass Transfer*, 28(3), 427–438. https://doi.org/10.1016/s0735-1933(01)00247-0.
- [7] Sachdeva, G., Rohilla, N., Kumar, M., & Khatak, P. (2023). Thermodynamic analysis of Absorption Heat Transformer. *ResearchGate*. <u>https://www.researchgate.net/publication/369660989</u> <u>Thermodynamic_analysis_of_Absorption_Heat_Tr</u> <u>ansformer.</u>
- [8] Jose, J., & Hotta, T. K. (2023). A comprehensive review of heat pipe: Its types, incorporation

- [13] Tharayil, T., Asirvatham, L. G., Dau, M. J., & Wongwises, S. (2017). Entropy generation analysis of a miniature loop heat pipe with graphene-water nanofluid: Thermodynamics model and experimental study. *International Journal of Heat and Mass Transfer*, 106, 407–421. <u>https://doi.org/10.1016/j.ijheatmasstransfer.2016.08.</u>035.
- [14] Tharayil, T., Asirvatham, L. G., Dau, M. J., & Wongwises, S. (2017). Entropy generation analysis of a miniature loop heat pipe with graphene-water nanofluid: Thermodynamics model and experimental study. *International Journal of Heat and Mass Transfer*, 106, 407–421. <u>https://doi.org/10.1016/j.ijheatmasstransfer.2016.08.035.</u>
- [15] Palacios-Bereche, R., Gonzales, R., & Nebra, S. A. (2010). Exergy calculation of lithium bromide-water solution and its application in the exergetic evaluation of absorption refrigeration systems LiBr-H2O. *International Journal of Energy Research*, 36(2), 166–181. <u>https://doi.org/10.1002/er.1790</u>.
- [16] Rivera, W., Cerezo, J., Rivero, R., Cervantes, J., & Best, R. (2003). Single stage and double absorption heat transformers used to recover energy in a distillation column of butane and pentane. *International Journal of Energy Research*, 27(14), 1279–1292. <u>https://doi.org/10.1002/er.943</u>.

techniques, methods of analysis and applications. *Thermal Science and Engineering Progress*, 42, 101860. <u>https://doi.org/10.1016/j.tsep.2023.101860</u>.

- [9] Heredia, M., Siqueiros, J., Hernández, J., Juárez-Romero, D., Huicochea, A., & Gonzalez-Rodriguez, J. (2018). Energy saving into an absorption heat transformer by using heat pipes between evaporator and condenser. *Applied Thermal Engineering*, *128*, 737–746. <u>https://doi.org/10.1016/j.applthermaleng.2017.09.01</u> 7.
- [10] Hamdan, M. O., & Elnajjar, E. (2009). Thermodynamic analytical model of a loop heat pipe. *Heat and Mass Transfer*, 46(2), 167–173. <u>https://doi.org/10.1007/s00231-009-0555-0.</u>
- [11] Pastukhov, V. G., & Maydanik, Y. F. (2019). Development and Study of a Loop Heat Pipe with Several Heat Sources of Different Power. *High Temperature*. <u>https://doi.org/10.1134/s0018151x19050122.</u>
- [12] M. Hamdan, F. M. Gerner and H. T. Henderson, "Steady state model of a loop heat pipe (LHP) with coherent porous silicon (CPS) wick in the evaporator," Ninteenth Annual IEEE Semiconductor Thermal Measurement and Management Symposium, 2003., San Jose, CA, USA, 2003, pp. 88-96. https://ieeexplore.ieee.org/document/1194344.